

Innhold

- 1. Innledning, organisasjonen og ressurser**
- 2. Mål**
 - 2.1 Formålsparagraf**
 - 2.2 Visjon**
 - 2.3 Overordnet mål**
- 3. Målgruppe**
- 4. Tiltak, aktiviteter**
 - 4.1 Innsatsområder. Prioriteringer**
 - 4.2 Voldsforebygging**
 - 4.3 Reforms faste aktiviteter i 2004**
 - 4.3.1 Nettsted**
 - 4.3.2 Rådgivningstjeneste/telefonkonsultasjoner**
 - 4.3.3 Enesamtaler**
 - 4.3.4 Mannsgrupper**
 - 4.3.5 Juridisk rådgivning**
 - 4.3.6 Sinnemestringsgrupper**
 - 4.3.7 Terapitilbud**
 - 4.3.8 Samarbeid med kampanjen Hvitt Bånd**
 - 4.3.9 Samarbeid med KFM**
 - 4.4 Reforms forsøksprosjekter 2004**
 - 4.4.1 Tiltak rettet mot menn som er satt utenfor det ordinære arbeidslivet**
 - 4.4.2 Samlivskurs for menn i homofilt samliv**
 - 4.4.3 Samtalegruppe for menn med innvandrerbakgrunn**
 - 4.4.4 Tiltak rettet mot menn som kjøper seksuelle tjenester**
 - 4.4.5 Forprosjekt om gutter, selvmord og homofobi**
 - 4.4.6 Kurs for menn etter samlivsbrudd**
 - 4.4.7 Samarbeidsprosjekt rettet mot mannlige partnere til kvinner med fødselsdepresjon**
 - 4.5 Andre aktiviteter**
 - 4.5.1 Seminarer/konferanser/deltagelse på større arrangementer, annet**
 - 4.5.2 Høringsuttalelser**
 - 4.5.3 Søknader om finansiell støtte til ulike prosjekter**
 - 4.5.4 Samfunnsaktørrollen**
 - 4.5.5 Oslogruppen for tidligere barnehjemsbarn**
- 5. Likestillings situasjonen i Reform, jfr. likestillingslovens aktivitets- og redegjøringsplikt**
- 6. Økonomi, regnskap, budsjett**
- 7. Statistikk 2004**
 - 7.1 Antall henvendelser**
 - 7.2 Årsak til henvendelsen**
 - 7.3 Tiltak**
 - 7.4 Henvisningsinstans**
 - 7.5 Hjemsted**
- 8. Vedlegg**

Årsrapport 2004

1. Innledning – organisasjonen, ressurser

Reform – ressurscenter for menn ble initiert av Krise- og rådgivningstelefonen for menn (KFM) høsten 1999. KFM har siden starten i 1979 sett udekkede hjelpebehov hos en økende gruppe menn. Parallelt har KFM sett behov for mer ressurser og kompetanse i arbeidet med å belyse menns livssituasjon. Resultatet av dette initiativet ble tilsagn om statlig støtte for mannsenteret Reform – ressurscenter for menn i en 3-årig prøveperiode i årene 2002 - 2004. Reform – ressurscenter for menn har utspring i Krise- og rådgivningstelefonen for menn. KFM er organisatorisk atskilt fra Reform, og KFM og Reform har separate styrever. KFM er samlokalisert med Reform. Barne- og familiedepartementet bevilget kr. 2 mill. til drift av Reform for år 2004. Av disse midlene har kr. 162.000 gått direkte til Krise- og rådgivningstelefonen for menn. Senteret er lokalisert sentralt i Oslo sentrum i Dronningensgt. 34.

Statskonsults evaluering av Reform

Etter initiativ fra Barne- og familiedepartementet evaluerte Statskonsult driften av Reform så langt. Statskonsults evalueringsrapport fra 1. oktober 2004 oppsummerte at Reforms aktiviteter og løpende prioriteringer har vært godt innenfor de mål og rammer som ligger nedfelt i prosjektsøknaden, stiftelsens formål, og sentrale policydokumenter samt de føringer og forutsetninger departementet har lagt til grunn for bevilgning av driftstilskuddet. Statskonsult har pekt på mange positive sider ved Reforms utvikling så langt, men at det også er rom for forbedringer og avklaringer.

Statskonsult hadde flere overordnede anbefalinger for Reforms videre drift:

- Reform drives videre med et fast tilskudd over statsbudsjettet. Tilskuddet bør som et minimum være av en størrelsesorden tilsvarende bemanningen i staben i prøveperioden.
- Samfunnsaktørrollen bør være den overordnede rollen, og kanskje i større grad defineres som en rolle som likestillingsaktør.
- Hjelpeinstansrollen må avklares og i større grad betraktes som erfaringsbase og virkemiddel for arbeidet rettet mot menn allment.
- Reform bør utvikles i retning av et nasjonalt kunnskapssenter.

På bakgrunn av Statskonsults evaluering, bevilget Regjeringen v. Barne- og familiedepartementet driftsstøtte for 2005 tilsvarende driftsstøtte de 3 årene i prøveperioden – kr. 2 millioner.

Sammendraget i Statskonsults evalueringsrapport er lagt ved som vedlegg.

Personalressurser i 2004:

- Per Kristian Dotterud har vært ansatt som daglig leder i hele 2004.
- Ulf Rikter-Svendsen har vært ansatt som rådgiver i hele 2004.
- Thor Aarre har vært engasjert som konsulent på deltidsbasis over hele året. Han er utdannet gestaltterapeut og har både hatt ansvaret for ulike prosjekter og enesamtaler, og på ulike måter bidratt til Reforms strategiske arbeid.
- I forbindelse med forprosjektundersøkelse som Reform fikk finansiert gjennom stiftelsen Helse- og rehabilitering, har sosiolog og mannsforsker Ole Bredesen vært engasjert fra september og ut 2004.

- Thomas Hansen har vært engasjert som kontormedarbeider fra 1. januar – 29. februar.
- Marinell Mikalsen har vært engasjert som kontormedarbeider fra 13. april og ut 2004.
- Daniel Dudley har vært engasjert som it-medarbeider fra 19. juli til 30. september 2004.

Frivillig arbeid er en grunnleggende del av driften av Reform. Frivillige som har vært gruppeledere i Reforms mannsgrupper våren og høsten 2004: Peter Lind, Thor Aarre (2 grupper hver). Juristene Arne Berdal og Kjell T. Dahl har på frivillig basis drevet det juridiske rådgivningstilbudet. Eirik Befring har vært frivillig engasjert i forbindelse med videreutvikling og redigering av nettsider.

Reform har hatt 8 styremøter i 2004.

Reforms styremedlemmer i 2004:

- Kjell T. Dahl (styreleder)
- Jørgen Lorentzen (nestleder)
- Oddvar Hjulstad
- Arne Berdal
- Rune Harald Rækken
- Gun-Bente Johansen
- Kari Stefansen
- Zora Shergill (vara)
- Thor Aarre (vara)

Reforms fagråd har hatt 3 møter i 2004.

Reforms fagråds medlemmer:

• Knut Oftung	Likestillingscenteret, NIKK (fagrådets leder)
• Ole Bredesen	Nettverk for forskning om menn
• Øystein Rudjord	Foreningen 2 foreldre
• Stig Rusten	Aleneforeldreforeningen
• Bjørn Blumenthal	Mannsgruppen av -88
• Thor Christiansen	Sentrum familiekontor
• Tore Follestad	Landsforeningen for lesbiske og homofil frigjøring
• Øyvind Rongevær	Landsorganisasjonen i Norge
• Elvis Chi Nwosu	Rådet for innvandrersorganisasjoner
• Tove Smaadahl	Krisesentersekretariatet
• Olaf Tvede	Krise- og rådgivningstelefonen for menn
• Helene Aarseth	Senter for kvinne- og kjønnsforskning
• Endre Førland	Incestsenteret for menn
• Pål Molin	Alternativ til vold
• Lars Christensen	Likestillingsombudet
• Bjørn Barland	Dopingtelefonen

2 Mål

2.1 Reforms formålsparagraf (vedtektsfestet i stiftelsesmøte 30. januar 2002)

Reform er organisert som en politisk uavhengig stiftelse.

Stiftelsens formål er, med utgangspunkt i at menn og kvinner er likeverdige, å jobbe for likestilling og mot diskriminering på grunnlag av kjønn, samt synliggjøre menn som kjønn i samfunnet.

Med dette utgangspunkt skal Reform være likstillingsorientert i sitt arbeide, bistå menn konkret i ulike livsfaser og livssituasjoner med råd, veiledning og informasjon, bidra til å ta vare på og utvikle mangfoldet i menns liv, mobilisere menns ressurser til utvikling og aktiviteter på områder som ikke har vært særlig fremtredende i de tradisjonelle mannskulturer og ellers bidra til å bedre menns levekår og livskvalitet.

Senterets arbeid skal preges av respekt for det enkelte menneskes egenverdi, der alle mennesker er likeverdige, og skal respekteres og behandles deretter, uavhengig av kjønn, alder, religion, etnisk tilhørighet, hudfarge, funksjonsdyktighet og seksuell legning.

2.2 Visjon (vedtatt på Reforms styremøte 16. februar 2004)

Reform skal fremme mannspektivet i arbeidet for likestilling, og øke menns bevissthet om muligheter, valg og ansvar

2.3 Overordnet mål (vedtatt på Reforms styremøte 16. februar 2004)

Reform skal:

- bistå menn i vanskelige livssituasjoner
- være et stimulerende knutepunkt for aktiviteter rettet mot menn i ulike livsfaser
- være forum for et aktivt nettverk og stimulere til debatt
- bygge og formidle kunnskap og kompetanse om menn og menns livssituasjon
- være en aktiv pådriver mot det politiske miljø, forvaltningsorganer, forskere, praktikere og i samfunnsdebatten forøvrig
- arbeide for å sikre nødvendige midler til drift og vekst av Reforms virksomhet

3. Målgruppe

Reform har en landsdekkende funksjon. I tråd med Reforms mål vil Reforms arbeid rette seg mot menn allment. Av praktiske årsaker er deler av Reforms tilbud utilgjengelige for menn som bor fysisk fjernt fra østlandsområdet, for eksempel enesamtaler, mannsgrupper og seminarer. Derimot er Reforms nettsider, telefontilgjengelighet og juridiske rådgivning mulig å bruke for menn fra andre kanter av landet.

4. Tiltak og aktiviteter

4.1 Innsatsområder, prioriteringer

Reform har en rekke av faste aktiviteter som enesamtaler, telefontjeneste, netttjeneste, mannsgrupper, sinnemestringsgruppe, seminar-/konferansearrangement og deltagelse, høringsinstans, samfunnsinformasjon for eksempel via media, undervisning, presentasjoner og foredrag.

Utover dette har Reform for 2004 valgt å ikke angi konkrete mål og avgrensede prioriterte aktiviteter for virksomheten. I stedet har Reform valgt langsiktige generelle mål som ledetråd.

Som foregående år har også 2004 vært preget av en åpen holdning til menns behov, ønske om å være lydhør for hvilke behov som uttrykkes, og ha en åpen tilnærming for hvordan Reformers formål, visjon og mål skal nås. Reform har initiert og støttet ulike tiltak og prosjekter på forsøksvirksomhetsbasis. Utgangspunktet for dette har vært uttrykte og opplevde behov fra menn Reform har vært i kontakt med. Et sentralt spørsmål i 2004 har vært balansegangen mellom Reform som hjelpeinstans (innsats rettet mot enkeltmenn) og Reform som samfunns-/likestillingsaktør på mer overordnet plan. Reform vil for 2005 utarbeide klarere konkretiseringer av mål og innhold på begge disse områdene.

4.2 Voldsforebygging

Regjeringen har tydelig signalisert at Reform skal spille en vesentlig rolle i det forebyggende arbeidet mot vold i nære relasjoner. Reform har derfor på flere nivåer satt inn innsats for å forebygge menns utøvelse av vold mot kvinner i nære relasjoner:

Primærforebygging: Gjennom ulike aktiviteter og ved bruk av media, har Reform fokusert på mannen som mulig utøver av vold. I denne sammenheng har det vært viktig å fokusere på menns vold mot kvinner og barn, både som et samfunnsproblem og et mannsproblem. I dette perspektivet har det vært viktig å mobilisere menn til selv å ta ansvar for egne handlinger. Aktiviteter i Hvitt Bånd-kampanjen, medieoppslag og flere høringsuttalelser er eksempler på primærforebyggende voldsarbeid.

Sekundærforebygging: Reform har bistått enkeltmenn i situasjoner som har vært opplevd vanskelig for den enkelte mann. Det er kjent at utøvelse av vold øker i krise og konflikt. Innsats rettet inn mot god krisebearbeiding og konfliktløsning kan derfor virke voldsforebyggende. Enesamtaletilbudet, mannsgruppene og telefonkonsultasjoner er eksempler på sekundærforebyggende voldsarbeid i regi av Reform.

Tertiærforebygging: Flere av de mennene som har henvendt seg til Reform har uttrykt sinneproblematikk, og noen av disse har utøvd vold. Oppfølgingen av disse mennene har fra Reformers side hatt fokus på eget ansvar for voldsutøvelse, mestring av eget sinne og alternative måter å håndtere krise og konflikt på. Noen av disse mennene har blitt henvist til behandling gjennom Alternativ til vold. Reformers sinnemestringsgrupper har i 2004 har vært et tilbud til menn som primært har hatt sinneproblematikk og i noen tilfeller voldsproblematikk og har således virket tertiærforebyggende.

Parallelt med arbeidet mot menns vold mot kvinner i nære relasjoner, har Reform i flere sammenhenger i 2004 satt fokus på utøvelse av vold i nære relasjoner som går ut over barn og menn. I 2 høringsuttalelser, i brev til justisministeren og i flere medieoppslag har Reform gitt uttrykk for nødvendigheten av å ta inn over seg den volden som rammer barn og menn.

4.3 Reformers faste aktiviteter i 2004

4.3.1 Nettsted www.reform.no

Reformers nettsted inneholder informasjon om Reform og Reformers tilbud, informasjon generelt og linker til samarbeidspartnere og aktuelle hjelpeinstitusjoner, forskningsinstitusjoner og tidsskrifter. Nettstedet publiserer jevnlig artikler og nyheter om tiltak rettet mot menn. Nettstedet har i løpet av året åpnet for interaktivitet med brukerne gjennom muligheter for å kommentere hver enkelt artikkel. Kommentarene publiseres direkte på nettstedet men redaksjonen siler bort evt. useriøst stoff. Nettstedet inneholder videre en engelskspråklig side.

Det sendes ut nyhetsbrev til personer som er påmeldt denne tjenesten via Reforms nettsted. Det er i 2004 sendt ut 3 nyhetsbrev. En økende andel menn viser til at de har blitt kjent med Reform via nettsidene. Flere henvender seg til våre nettsider og stiller spørsmål og uttrykker problemstillinger gjennom e-post. Reforms nettsider hadde i 2004 5995 besøk (sessions).

4.3.2 Rådgivningstjeneste/ telefonkonsultasjoner

Reform mottar henvendelser over telefon og e-post fra hele landet. Det er i all hovedsak menn som henvender seg, men også partnere, venner, slektninger og ansatte i det offentlige og private hjelpeapparatet henvender seg til oss med spørsmål om våre tjenester. Reform tar imot telefonhenvendelser på hverdager innenfor vanlig kontortid. Innringerne registreres kun med opplysninger som sikrer full anonymitet. I telefonsamtaler gir Reforms ansatte råd og respons ut ifra gitt problemstilling. Mange av innringerne får tilstrekkelig rådgivning i denne første samtalen, enten de blir henvist videre til andre instanser (eks. rusproblematikk, behov for materielle ytelser) eller de får svar på konkrete spørsmål. I andre tilfeller avtales det om bruk av Reforms ulike tilbud som enesamtaler, mannsgrupper, juridisk rådgivning eller sinnemestringsgruppe.

4.3.3 Enesamtaler

Reform tilbyr individuelle psykososiale rådgivningssamtaler til menn i vanskelige livssituasjoner og kriser. Samtalene skal fokusere på kartlegging av den enkeltes situasjon/problemområde og en avklaring av videre oppdrag. Hva vedkommende ønsker hjelp med og hva som kan tilbys fra Reforms side avklares så raskt som mulig. Reform går ikke inn som saksbehandlere i konkrete saker, men bistår gjerne med hjelp gjennom å fokusere på den enkelte manns psykososiale situasjon og den subjektive opplevelsen av denne. Hensikten er å bidra til økt bevisstgjøring på valgmuligheter, virkninger og konsekvenser samt muligheter og begrensninger for den enkelte mann i den konkrete situasjon han befinner seg i. Ansvarliggjøring, bevisstgjøring og støtte til endring av uhensiktsmessige mønstre er fokus i samtalene.

4.3.4 Mannsgrupper

Deltakelse i mannsgrupper er et annet av Reforms faste tilbud. Mannsgrupper er samtalegrupper/utviklingsgrupper hvor ulike sider av mannsrollen drøftes ut fra deltakernes egne erfaringer. Samliv, samlivsbrudd, farsrolle og arbeidsliv er viktige referanserammer for samtalene i slike grupper. Intensjonen med gruppene er å mobilisere menns ressurser til bevisstgjøring og endring/forbedring i eget liv. Gruppene består av 7-8 menn som treffes ca 7 kvelder hver 14. dag i våre lokaler sammen med en frivillig engasjert og skolert mannlig gruppeleder. Reform rekrutterer og skolerer løpende nye mannsgruppeledere. Gruppelederne er menn som er opptatt av mannsrollen og interesserte i å gjøre en frivillig innsats for Reform. Det har i 2004 blitt startet opp 4 nye mannsgrupper. To grupper fra tidligere år møtes fortsatt regelmessig i Reforms lokaler.

4.3.5 Juridisk rådgivning

Reform tilbyr juridisk rådgivning 4 ettermiddager i uken mandag til og med torsdag mellom kl. 17 og 19. Denne tjenesten ivaretas av frivillige jurister/advokater som også innehar andre sentrale roller i Reform. Henvendelsene til juridisk rådgivningstelefon dreier seg i de aller fleste tilfeller om problemstillinger i forbindelse med separasjon/skilsmiss og tvister omkring samvær og omsorg. Økonomiske problemstillinger er også vanlig.

4.3.6 Sinnemestringsgrupper

Reform gjennomførte i 2004 2 sinnemestringsgrupper. Dette er samtalegrupper med maks 8 deltakere som møtes en gang pr. uke over 10 uker ledet av to profesjonelle gruppeledere. Tilbudet retter seg mot menn som vil lære seg å håndtere sitt eget sinne på en mer hensiktsmessig måte. Ukontrollert sinne og hissig temperament, dårlig samvittighet, vold og trusler mot de nærmeste er for en del menn direkte relatert til situasjoner preget av sinne. Mange ønsker å finne teknikker for ikke å havne i disse situasjonene eller mestre dem bedre. Arbeidet i gruppene tar utgangspunkt i konkrete teknikker, bl.a. identifisering sinnesignaler i forkant av situasjoner, bli kjent med hvordan sette ord på ubehagelige følelser, hva sinneproblemet handler om samt å sette seg inn i andres situasjon. Temaer og øvelser er delvis hentet fra en selvhjelpsbok for menn; ”*Hvordan mestrer du sinne?*” skrevet av den canadiske psykoterapeuten Frank Donovan. Boken danner et godt utgangspunkt for videre terapeutisk arbeid med sinne som problemområde. Deltakerne i gruppene blir løpende rekruttert gjennom direkte kontakt med Reform, men også via våre ulike samarbeidspartnere som eks Alternativ til vold og familievernkontorer.

Erfaringene fra arbeidet i sinnemestringsgrupper har vært gode, både sett fra deltakernes og Reformers ståsted. Gruppedynamikken som redskap i arbeidet med sinnemestring er nyttig i forhold til den enkelte manns erkjennelse av problem og ansvar.

4.3.7 Terapitilbud

Reform har en løpende avtale med gestaltterapeut Torbjørn Aas der han en dag i uken er tilgjengelig for menn henvist fra Reform. Reform har ingen økonomiske kostnader, og for menn henvist fra Reform er kostnaden for tilbudet lavere enn ordinære satser. Denne tjenesten skiller seg fra Reformers enesamtaletilbud ved at det er rene psykoterapeutiske samtaler.

4.3.8 Samarbeid med Hvitt Bånd – kampanjen

I 2003 tok Reform over administrasjonen av Hvitt bånd – kampanjen. Aktiviteter i 2004:

- Deltakelse på Mannsmessen 2004 i januar.
- Stand med utdeling av pins og brosjyrer.

4.3.9 Samarbeid med Krise- og rådgivningstelefonen for menn

Samarbeidet med KFM i 2004:

- 4 av styremedlemmene (1 varamedlem) har bakgrunn som vakter i KFM
- Vakter fra KFM er i staben som gruppeledere i Reformers mannsgrupper
- Tidligere vakter fra KFM ivaretar Reformers juridiske rådgivningstjeneste
- Reform har tilbudt veiledning til KFM's vakter,
- Reform har i de 2 første månedene i 2004 ivaretatt koordinatoroppgaven for KFM
- Gruppeleder for sinnemestring Thorbjørn Aas er vakt ved KFM

4.4 Reformers forsøksprosjekter 2004

I prøveperioden 2002 – 2004 har det vært viktig for Reform å åpne for ulike forsøksprosjekter. Disse er ofte initiert fra menn selv, eller fra Reformers side etter en vurdering av behov. Eksempel på dette er sinnemestringsgrupper som etter en forsøksperiode har inngått som et fast tilbud. I disse prosjektene har Reform vært opptatt av å systematisere og dokumentere erfaringene.

4.4.1 Tiltak rettet mot menn som er satt utenfor det ordinære arbeidslivet

I et åpent møte i Håndverkeren 23. mars 2004 inviterte Reform professor Knut Halvorsen til å snakke om ”hvordan mestre arbeidsløshet” og Kay Arne Sørensen til å dele sine erfaringer ”om å være satt utenfor det ordinære arbeidslivet”. Møtet ble markedsført ved distribusjon av en enkel brosjyre med invitasjon til møtet til alle arbeidskontorer, sosialkontorer og biblioteker i Oslo. Videre sendte Reform en pressemelding om møtet.

Til møtet i Håndverkeren møtte 7 personer som alle ble med til Reforms kontorer i etterkant av møtet. Ideen var at dette skulle være en sammenkomst som basis for videre frivillig arbeid rundt temaet. På den første samlingen etter etableringsmøtet møtte fire menn. De yngste var ikke lenger med og gruppen besto nå av menn som vanskelig kunne se en framtid i arbeidslivet pga alder og helse. For å få en bedre oppslutning om tiltaket utarbeidet vi en ny brosjyre hvor fokus var mot ”menn som har tid” på dagtid. Brosjyren ble distribuert til en rekke arbeidskontorer i Oslo og til Deichmann filialer. Dette initiativet resulterte ikke i nye medlemmer til gruppen.

På bakgrunn av våre erfaringer slutter vi at opplegget var for lite spesifikt mht hvem vi henvendte oss til og hva som var hensikten med initiativet. Arbeidsløs, langtidssykemeldt og trygdet kan lett oppfattes som stigmatiserende. Opplegget kunne også vært mer oppgaveorientert og gi svar på hva hensikten var, hva som forventet av den enkelte og hvilke eventuelle oppgaver/aktiviteter som skulle utføres. Antagelig vil rekruttering i en enkelt bydel være enklere idet terskelen for deltakelse vil oppleves å være lavere i den enkeltes nærområde. Her vil menn også lettere kunne treffe andre menn som det kan knyttes kontakt med utover møte i gruppen.

4.4.2 Samlivskurs for menn i homofilt samliv

I samarbeid med Landsforeningen for lesbiske og homofile (LLH) ble det fra deres side uttrykt et behov for et eget rådgivningstilbud for mannlige homofile partnere. Det ble også rapportert fra familierådgivningskontorenes side at homofile i svært liten grad brukte deres tilbud. Målgruppen for dette tiltaket var mannlige homofile par som ønsket å trygge og videreutvikle parforholdet. Prosjektet ble støttet med midler fra BUFA til forebygging av samlivsbrudd. Formålet med samlivskurset var å styrke det enkelte parets evne til kommunikasjon og mestring av utfordringer som ligger i samlivet. Markedsføring av kurset ble gjort ved pressemelding og i et intervju med NTB, noe som førte til omtale i en rekke norske aviser, foruten egen annonse i Blikk. Daglig leder i Reform deltok i ”God Morgen Norge” i TV2. Videre distribuerte vi egen brosjyre til kjente barer og møtesteder for homofile. Reform fikk ingen påmeldinger til kurset. Selv om det er uttrykt behov for et slikt tilbud, er det erkjent at det er vanskelig å rekruttere. I evalueringsmøte med Helseutvalget for homofile fikk vi bekreftet at det er vanskelig å rekruttere homofile menn til kurs generelt.

4.4.3 Samtalegruppe for menn med innvandrerbakgrunn

To menn med innvandrerbakgrunn som begge har vært brukere av Reforms tjenester tok initiativ til å starte en mannsgruppe for menn med innvandrerbakgrunn. Gruppen skulle få disponere et rom i Reforms lokaler hver annen torsdag kveld med oppstart i september. Reforms administrasjon har vært behjelpelig med utforming av enkle brosjyrer og informasjonsskriv som mennene selv distribuerte rundt til bibliotek, a-etat, familievernkontor og lignende. Tilbudet ble videre gjort kjent gjennom Reforms nettsider, og vi hadde en dialog med diverse innvandrersorganisasjoner og Oslo kommunes flyktning- og innvandreretat. Det meldte seg dessverre ingen interesserte til opplegget som dermed ble lagt på is. Det er fra initiativtakerne og Reforms side fortsatt et ønske om et slikt tiltak i et nærmere formalisert samarbeid med andre organisasjoner.

4.4.4 Tiltak rettet mot menn som kjøper seksuelle tjenester

Etter forespørsel fra Regjeringen v. Barne- og familiedepartementet ble Reform november 2004 invitert til å lage en skisse for innhold og drift av en nettside rettet mot kjøpere/potensielle kjøpere av seksuelle tjenester. Dette er et tiltak under Handlingsplanen mot handel med kvinner og barn. På bakgrunn av denne forespørselen laget Reform en initial skisse med hensyn til mål, målgruppe og metode. Reform foreslo også en telefonisk rådgivningstjeneste for også på den måten kunne kommunisere med målgruppen. Det ble i 2004 bevilget kr. 100.000 til etablering av nettside og kompetanseheving. Det er planlagt at tilbudet skal være operativt fra våren 2005.

4.4.5 Forprosjekt om gutter, selvmord og homofobi

Reform og Ole Bredesen ble tildelt 126 500 kroner fra Stiftelsen for norske helse- og rehabiliteringsorganisasjoner for gjennomføring av forprosjektet "Homofobi, gutter og selvmord". Prosjektets problemstilling er å undersøke sammenhenger og forskbarheten i sammenhenger mellom homofobi og selvmord. Midlene går i hovedsak til lønn til forsker tilsvarende fire månedersverk. Prosjektet ble påbegynt i september 2004 og vil bli slutført innen utgangen av andre kvartal 2005.

4.4.6 Kurs for menn etter samlivsbrudd

Konsulentene Eli Filset og Ann Dahl har i 2004 holdt 3 kurs rettet mot menn som har opplevd samlivsbrudd. Kursene har vært holdt i Reforms lokaler. Kursarrangørene har selv hatt ansvar for driften og finansiering av kursene. Reform har bidratt med faglige innspill og markedsføring av kursene, eks. gjennom postutsendinger og informasjon på Reforms nettsider.

4.4.7 Samarbeidsprosjekt rettet mot mannlige partnere til kvinner med fødselsdepresjon

Reform søkte midler fra Stiftelsen for norske helse- og rehabiliteringsorganisasjoner til et prosjekt rettet mot menn som er partnere til kvinner med alvorlige fødselsdepresjoner. Partnerstøtte er en faglig dokumentert viktig tilfriskningsfaktor ved fødselsdepresjoner. Prosjektet er et samarbeid med Aline poliklinikk, Oslo kommunes senter for tidlig intervensjon, og vil gjennomføres i løpet av 2005 som et gruppetilbud til menn hvis barn er henvist poliklinikken som en følge av at barnets mor lider av fødselsdepresjon. Prosjektet fikk innvilget støtte pålydende kr. 43 000,-

4.5 Andre aktiviteter

4.5.1 Seminarer/konferanser/deltagelse på større arrangementer, annet

I samarbeid med Mannskomiteen av -88, arrangerte Reform 2 seminarer i Reforms lokaler. Reform var aktiv deltager og hadde stand på mannsmessen Mann -04. Reforms har deltatt i en prosjekt-/referansegruppe for prosjektet "Fedre hjelper fedre" i regi av Nanna Maries hjem. Reform har sammen med Aker Menighet og andre samarbeidspartnere vært med i planleggingen av arrangement primært rettet mot enslige foreldre. Daglig leder holdt innlegg på seminar i Trøndelag om farsrollen i mars 2004. Daglig leder i Reform har i 2004 vært styremedlem i Likestillingscenterets styre og styrmedlem i Senter for kvinne- og kjønnsforskning.

Rådgiver holdt innlegg om likestilling i hjemmet på temakveld i regi av Pappagruppe, Nes kommune i november 2004.

4.5.2 Høringsuttalelser

Reform har i 2004 avgitt skriftlige høringsuttalelser i følgende sammenhenger:

- Rapport fra BFDs arbeidsgruppe rundt ”Tiltak for å beskytte barn mot overgrep”
- Forslag til endringer i lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene
- Høringsnotat om ny barnehagelov
- Brev til Justisministeren vedr. handlingsplanen Vold i nære relasjoner, 2004 - 2007

4.5.3 Søknader om finansiell støtte til ulike prosjekter

Reform har alene og sammen med andre søkt følgende søknader om prosjektmidler i 2004:

- 7 søknader til Stiftelsen Helse- og rehabilitering:
 - 2 filmprosjekter
 - 1 kurs rettet mot menn etter samlivsbrudd
 - 1 sinnemestringsgrupper (innvilget kr.150.000)
 - 1 tiltak rettet mot partnere av kvinner med alvorlig fødselsdepresjon (innvilget kr. 43.000)
 - 1 pappagruppe
 - 1 informasjonsbrosjyre til fedre ved samlivsbrudd
- 1 søknader til Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn (innvilget kr. 100.000)
- 1 søknad til Oslo kommunes frivillighetsmidler
- 3 søknader til BUFA om samlivskurs (innvilget kr. 20.000 til homofile partnere)
- 1 søknad til BUFA (innvilget kr. 20.000 til Hvitt Bånd-kampanjen)

4.5.4 Samfunnsaktørrollen

I økende grad siden oppstarten i 2002 har Reform fokusert på rollen som samfunnsaktør. Gjennom Reforms kontinuerlige kontakt med menn og kontakt med andre praktikere og forskningsmiljøer, har Reform opparbeidet seg kunnskap om menn. Reform har som oppgave å innhente, systematisere, formidle og distribuere denne kunnskapen. Dette har primært hatt det formål å ha en samfunnsmessig innflytelse rettet mot beslutningstakere, forskere og praktikere. Sekundært har dette arbeidet hatt den hensikt å profilere og gjøre Reform kjent for allmennheten generelt, men også informere mulige brukere av Reform.

Formidlingen har vært ivaretatt i flere sammenhenger:

- I møter med samarbeidspartnere, arbeidsgrupper, på seminarer og konferanser.
- I høringsuttalelser
- I kontakt med media, tidsskrifter, etc.
- I arbeidsgrupper
- I styreverv

Reform har hatt omfattende antall pressekontakter i 2004, både i tv, radio, aviser og div tidsskrifter. Reform har hatt 3 høringsuttalelser. Reform har deltatt på et utall møter, seminarer og konferanser, og har deltatt i flere arbeidsgrupper. Reforms daglig leder sitter i styret for Likestillingssenteret og i Senter for kvinne- og kjønnsforskning på Universitetet i Oslo.

4.5.5 Oslogruppen for tidligere barnehjemsbarn

Reform har fra og med mai og ut året 2004 leid ut ett kontor til Oslo kommune. Dette kontoret har vært disponert av selvhjelpsgruppene - Oslogruppen av tidligere barnehjemsbarn.

5. Likestillings situasjonen i Reform, jfr. likestillingslovens aktivitets- og redegjøringsplikt

- Reforms administrasjon har i 2004 bestått av 2 fast heltidsansatte menn henholdsvis som daglig leder og rådgiver/behandler. I tillegg har en mann vært engasjert som mannsforsker fra til 1. september. En kvinnelig kontormedarbeider har vært engasjert i perioden 13. april og ut året. En mannlig kontormedarbeider har vært engasjert i januar og februar måned. Både konsulent og it-medarbeider er menn. Ingen stillinger har blitt utlyst i 2004.
- Av Reforms 7 styremedlemmer er 5 menn og 2 kvinner.
- I Reforms fagråd er 14 medlemmer menn og 2 kvinner.
- Av Reforms frivillige engasjerte i mannsgrupper i 2004 (2 personer) og juridiske rådgivningstjeneste (2 personer) er alle menn.

Grunnleggende i Reforms virksomhet er at menn selv skal mobiliseres, bevisst- og ansvarliggjøres. Det er både faglige og ideologiske grunner som tilsier behov for menn i de fleste posisjoner i Reforms virksomhet.

Hjemmelen som legges til grunn for en overvekt av mannlige engasjerte i Reforms ulike funksjoner er likestillingsloven § 3: ”I særlige tilfeller er indirekte forskjellsbehandling likevel tillatt dersom handlingen har et saklig formål uavhengig av kjønn, og det middel som er valgt er egnet, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende i forhold til formålet.”

6. Økonomi, regnskap, budsjett

Stiftelsen har i 2004 driftsinntekter på kr. 2 146 300, et underskudd på kr. 69 251 og en egenkapital ved utgangen av regnskapsåret på kr. 441 451.

Budsjett vedtatt på styremøte 16.2.2004 er vedlagt årsrapporten. Endelig regnskapsrapport viser ingen vesentlige avvik fra budsjetterte tall.

Etter styre og daglig leders oppfatning gir stiftelsens resultatregnskap og balanse, samt de tilhørende noter, fyllestgjørende informasjon om stiftelsens drift i regnskapsåret og om stilling ved årsskiftet. Forutsetningen om fortsatt drift er til stede og regnskapsåret for 2004 er satt opp under denne forutsetning. Det er ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets utgang som er av vesentlig betydning for bedømmelsen av stiftelsens drift og stilling.

To av stiftelsens syv styremedlemmer er kvinner. Stiftelsens to ansatte er menn.

Det har ikke vært ulykker blant de ansatte i stiftelsen. Sykefraværet har vært på 2 % og arbeidsmiljøet ansees å være tilfredsstillende.

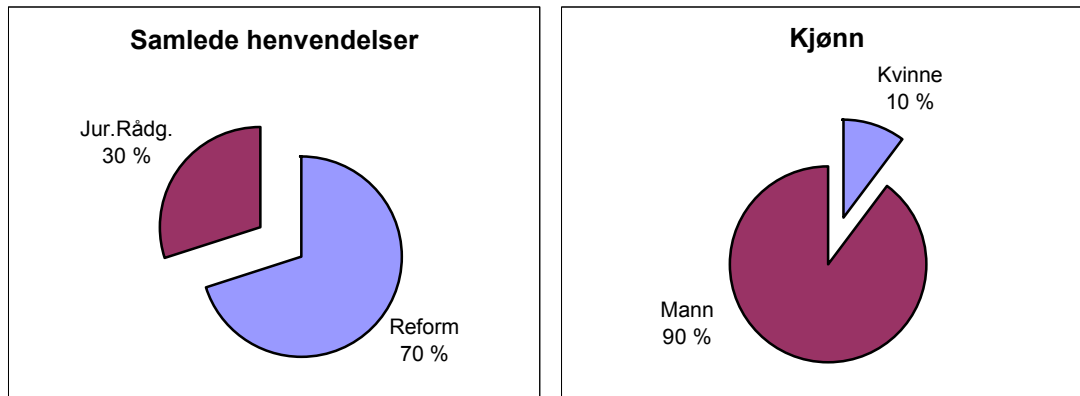
Stiftelsen driver ikke med aktiviteter som forurensar det ytre miljø.

7. Statistikk 2004

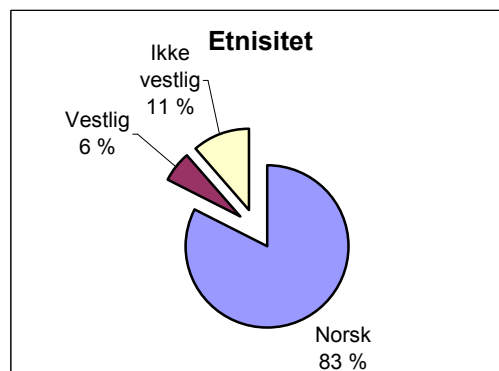
7.1 Antall henvendelser til Reform

Siden oppstart september 2002 frem til og med 2004 har Reform hatt 893 henvendelser til senteret.

I 2004 mottok Reform i alt henvendelser fra 365 personer. Av totalt 365 henvendelser har 109 henvendt seg til Reforms juridiske rådgivningstelefon og 256 har henvendt seg til Reforms kontor på dagtid via telefon eller e-post. 10 % (26 henvendelser) av alle henvendelsene kom fra kvinner.

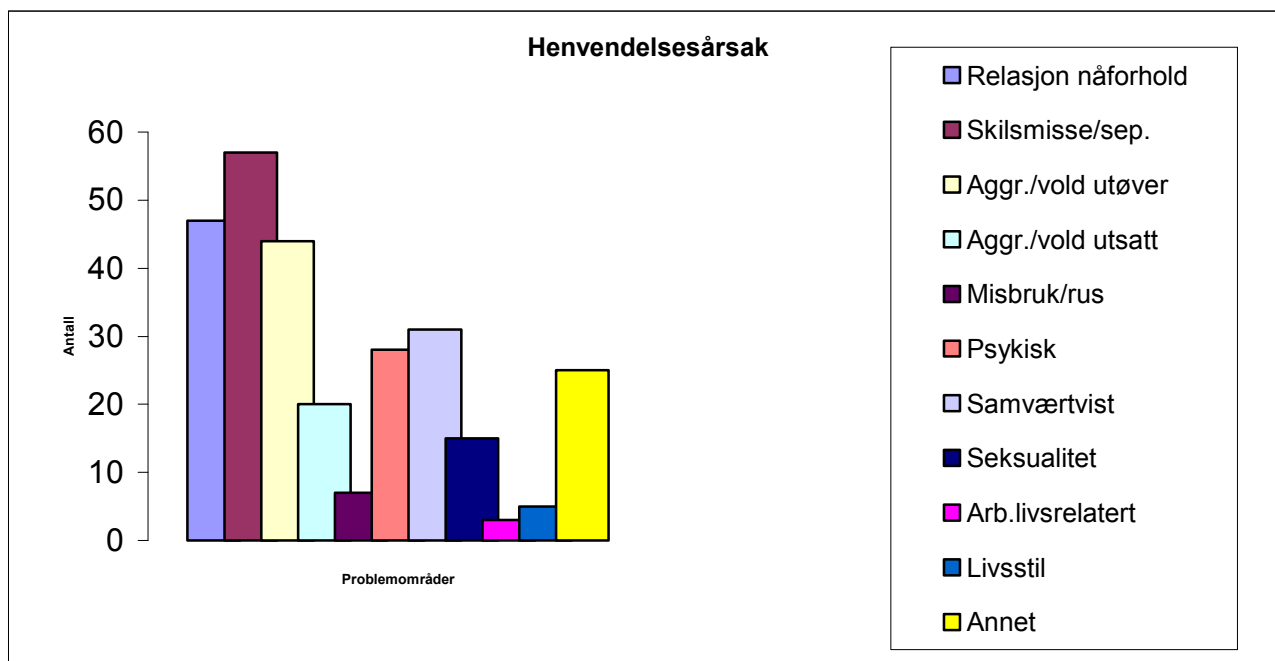

Andelen henvendelser fra menn med innvandrerbakgrunn er på 17 % (45 henvendelser) hvorav 16 hadde vestlig og 29 hadde ikke-vestlig bakgrunn.

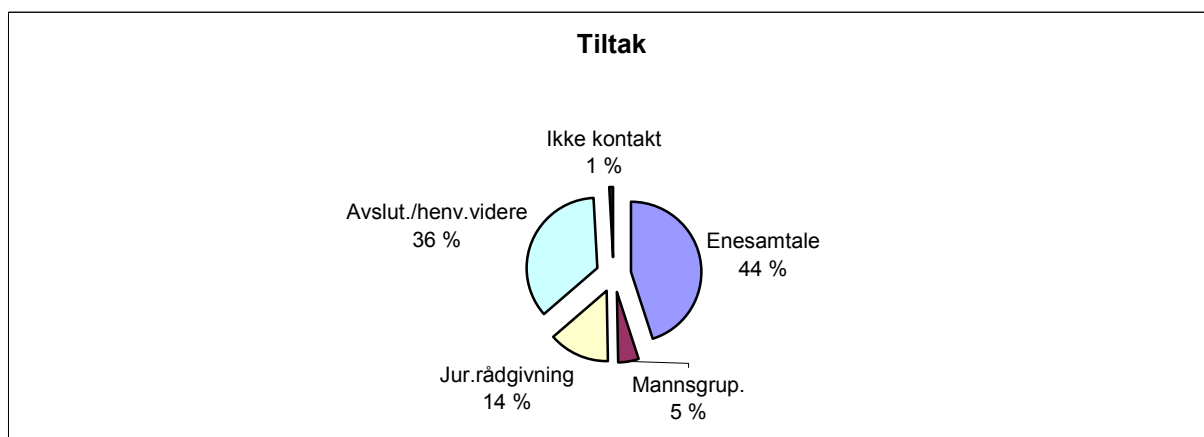
7.2 Årsak til henvendelsen

Når det gjelder henvendelsesårsak er de fire hyppigst forekommende problemområder skilsmisse/separasjon (21 %), relasjonsproblemer i nåværende parforhold (16 %), eget volds-/aggresjonsproblem (15 %) og problematikk knyttet til samværstvist etter samlivsbrudd (11 %). Øvrige henvendelsesårsaker er voldsutsatthet, misbruk/rus, psykiske problemer, seksualitet, arbeidslivsrelatert, livsstilsrelatert og annet (som også dekker generelle henvendelser).

7.3 Tiltak

Ved henvendelser til Reform henviser vi til ulike tilbud innenfor virksomheten der vi ser det nødvendig opp imot beskrevet problematikk eller behov, eller vi henviser videre innenfor det offentlige og private hjelpeapparatet. Det er allikevel opp til hver enkelt om man vil benytte seg av tilbudet, og noen takker nei. For alle henvendelser i 2004 fordeler tiltak seg som vist i diagrammet under.

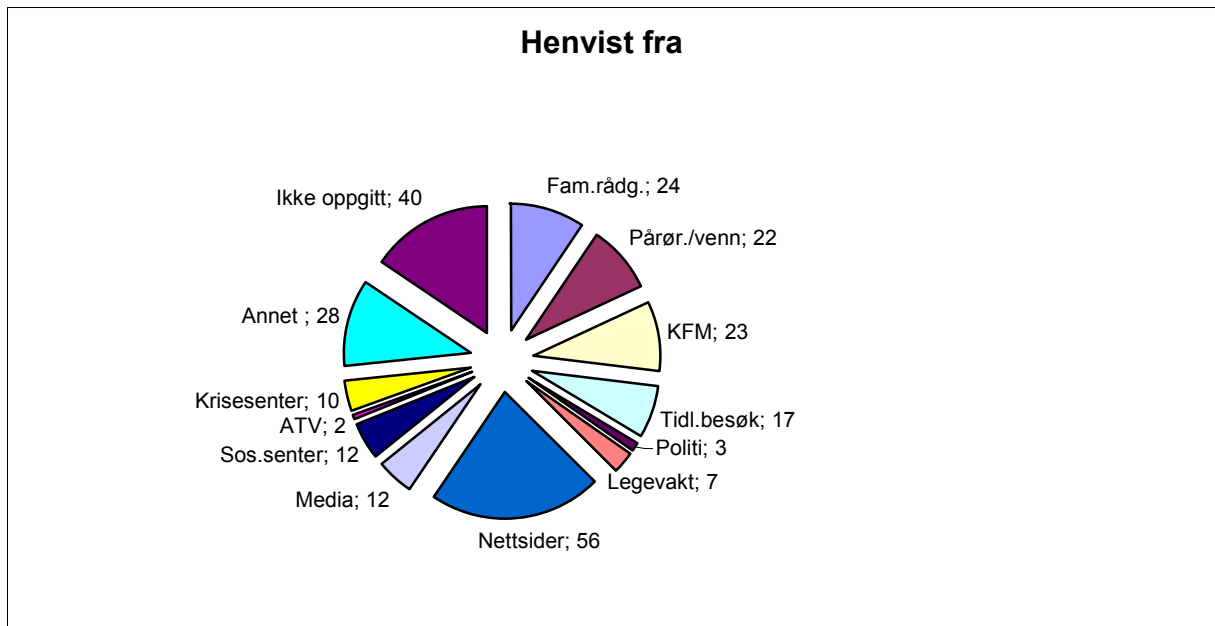

I etterkant av førstegangs henvendelse i 2004 har 83 menn besøkt senteret for enesamtaler med profesjonell rådgiver (til sammen 219 samtaler.) Det gir et snitt på 2,7 samtaler pr mann, noe som overensstemmer godt med lignende virksomheter fra Sverige (ref Manscentrum i Stockholm, årsmelding 2003).

Videre har 12 menn deltatt i sinnemestringsgrupper og 31 menn i mannsgrupper. 130 henvendelser har kun fått telefonrådgivning alternativt blitt henvist videre innenfor hjelpeapparatet.

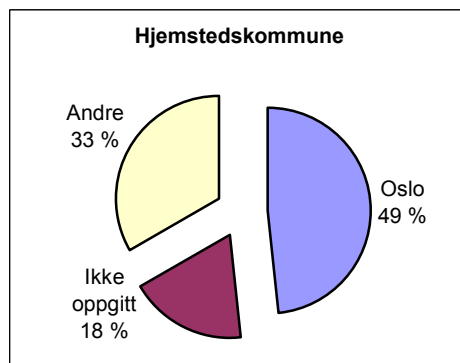
7.4 Henvisningsinstans

Reform registrerer også oppgitt kilde til at brukerne henvender seg til senteret.

7.5 Hjemsted

Av totalt 256 henvendelser til Reform (her er henvendelser til juridisk rådgivning ikke medregnet) kom 124 (49 %) fra Oslo kommune, 85 (33 %) fra resten av landet og 47 (18 %) oppgir ikke hjemsted.

Oslo 10.03.05

Styret i Reform – ressurscenter for menn

.....
Kjell T. Dahl
Styreleder

.....
Jørgen Lorentzen
Nestleder

.....
Oddvar Hjulstad

.....
Rune Rækken

.....
Kari Stefansen

.....
Arne Berdal

.....
Gun-Bente Johansen

.....
Per Kristian Dotterud
Daglig leder

8. Vedlegg

Budsjett Reform 2004 (i hele 1000 kroner)

Basert på bundne utgifter

Vedtatt på Reforms styremøte 16.02.04

Utgifter		Inntekter	
		Støtte fra BDF	2000
		Husleie KFM	77
		Egenandeler	10
Overføring til KFM	160		
Personalkostnader			
Lønn Ulf	487		
Lønn Per Kristian	472		
Lønnsoppgjør	20		
Lønn Thomas (tom mai)	40		
Avsetning feriepenger -05	120		
Rengjøring	17		
Vindusvask	0		
Styrehonorar	60		
Husleie	396		
Strøm	5		
Forsikring (inkl. yrkesskade)	10		
Telefoni	20		
Data – maskinvare (2 maskiner)	15 (påkrevd)		
Data – service oppgradering	20		
ADSL, webhotell	20		
Bredbånd	5		
Julebord, overtidsmat, gaver, styret	0		
Kaffe/te, servering til møter	5		
Veiledning/skolering	0		
Regnskap	30		
Revisjon	30		
Div kontorutstyr	20		
Porto	20		
Aviser/tidsskrifter	10		
Litteratur	0		
Generell markedsføring, (telekatalog)	40		
Ytterligere faglig drift, prosjektutv.	65		
Konferanser (kan dekkes av egenand)	0		
	2087		2087
Utgifter til ekstern evaluering holdes foreløpig utenfor budsjettet			

Statskonsults evalueringsrapport (Statskonsults eget sammendrag). Statskonsult 1. oktober 2004

Hva er REFORM og hvorfor ble det etablert ?

Statskonsult har sommeren 2004 gjennomført en evaluering av REFORM – ressurscenter for menn, som er det første mannssenteret i Norge. REFORM ble etablert etter initiativ tatt av *Krise- og rådgivningstelefonen for menn*, første gang i 1996 og deretter i 1999, og startet opp som et *treårig prøveprosjekt* 2002 – 2004 med formell åpning 4. september 2002.

Prøvedriften har i hovedsak vært statlig finansiert ved et årlig tilskudd på 2 millioner kroner over Barne- og familiedepartementets budsjett. REFORM er organisert som en stiftelse med styre, fagråd og en stab med to fast tilsatte, men har også tilknyttet flere frivillige og andre profesjonelle bidragsytere på korttidsengasjementer.

Behovet for REFORM var begrunnet i en analyse av menns livssituasjon i lys av den generelle samfunnsutviklingen. Stiftelsen formål er å jobbe for likestilling og mot diskriminering på grunnlag av kjønn samt synliggjøre menn som kjønn i samfunnet. En viktig forutsetning var at REFORM skulle bistå menn i vanskelige livssituasjoner med råd, veiledning og informasjon, men samtidig skulle senteret mobilisere menns ressurser til utvikling og aktiviteter på områder som ikke har vært særlig fremtredende i de tradisjonelle mannskulturer. Senteret skulle bidra til å bedre menns levekår og livskvalitet.

På denne bakgrunn kan ressurscenterets rolle beskrives som tredelt. Dels skal det fremstå som en synlig samfunnsaktør, dels være en konkret hjelpeinstans for menn i vanskelige livssituasjoner og dels en stimulerende møteplass for utvikling av nye sider og muligheter ved mansrollen. Det unike med REFORMs idegrunnlag er nettopp at rollen som samfunnsaktør skal være forankret i reelle møter med menn og hente legitimitet og innhold fra den kunnskap og erfaring som denne virkelighetsforankringen kan gi. Prinsipielt sett er det denne helhetlige tilnærmingen som skiller REFORM fra det offentlige likestillingsapparatet og andre miljøer og aktører som også arbeider med mannsperspektivet, men fra mer avgrensede synsvinkler.

Hvor entydige er mål og forventninger rettet mot REFORM?

Da søknaden om statlig støtte ble innvilget, ble størrelsen på det årlige tilskuddet over Barne- og familiedepartementets budsjett halvparten av det initiativtakerne hadde søkt om, og den planlagte prøveperioden ble redusert fra fem til tre år. På denne bakgrunn var det et klart behov for å nedprioritere og justere ambisjonsnivået i søknadens planer for senteret. Vi kan ikke se at dette ble gjort eksplisitt og etter Statskonsults syn har det allerede fra etableringstidspunktet foreligget et åpenbart misforhold mellom forventninger til senteret og disponible ressurser.

I lys av den tredelte rollen vil en sentral utfordring for senteret være å skape en god balanse mellom rollen som nasjonal samfunnsaktør og rollene som hjelpeinstans og utviklingstilbud til individuelle menn. Den løpende innbyrdes prioriteringen mellom disse rolleaspektene virker imidlertid noe uavklart i de formelle styringsdokumentene, både når det gjelder stiftelsens interne dokumenter og i tildelingsbrevene fra departementet. En viktig forutsetning for det statlige driftstilskuddet har vært at REFORM skulle arbeide og tenke forebyggende hva gjelder menns vold mot kvinner. Denne forutsetningen har vært klart formulert i alle tildelingsbrevene.

Det ble ved oppstarten ikke formulert mer avgrensede resultatmål for hva som skulle oppnås i løpet av den treårige prøveperioden. REFORMs virksomhet må derfor evalueres med utgangspunkt i de overordnede og langsiktige målene fra prosjektsøknaden og stiftelsesdokumentet. Disse målene har ligget fast i hele forsøksperioden, selv om de har vært formulert og vektlagt på litt ulike måter i stiftelsens plan- og styringsdokumenter.

Samlet vurdering av REFORM som forsøksvirksomhet

Statskonsult har på grunnlag av dokumentstudier og intervjuer internt og eksternt i stiftelsens omgivelser drøftet REFORMs rolleforståelse og rolleutøvelse, oppgaver og aktivitetsnivå, grensesnitt og samarbeidsrelasjoner med andre aktører, senterets søking etter alternative inntektskilder samt administrasjon, bemanning og organisatoriske forhold.

Som premisser for våre vurderinger har vi særlig lagt vekt på at REFORM bare har vært operativt i om lag to år, at det representerer nyskapende forsøksvirksomhet, er en del av frivillig sektor, og dessuten er en svært liten organisasjon med to fast ansatte.

Etter Statskonsults syn har REFORMs aktiviteter og løpende prioriteringer vært godt *innenfor* de mål og rammer som ligger nedfelt i prosjektsøknaden, stiftelsens formål og sentrale policydokumenter samt de føringer og forutsetninger departementet har lagt til grunn for bevilgningen av driftstilskuddet. Men samtidig har vi påpekt at disse målene har vært svært vide med få konkrete føringer for klare prioriteringer av ressursbruk.

I forhold til sentrale problemstillinger i evalueringens mandat er det Statskonsults vurdering at

- REFORM ikke helt har funnet sin rolle som *samfunnsaktør på det likestillingspolitiske feltet* i spørsmål som gjelder manssrollen og likestilling
- REFORM har etablert et godt lavterskel rådgivningstilbud, som anses som et nyttig supplement til andre behandlingstilbud i offentlig eller privat regi. Dette *profesjonelle hjelpetilbudets plass i behandlingkjeden* synes imidlertid å være uavklart, særlig i forhold til kommunenes ansvar. Hvilken plass hjelpetilbudene skal ha i ressurscenterets samlede virksomhet, synes også å være et kjernesporsmål som må avklares bedre
- REFORMs tilbud og aktiviteter anses i hovedsak som relevante og nyttige i forhold til *utfordringer som menn står overfor*, men kan hittil ha hatt en slagside mot de problematiske sider ved manssrollen. Hjelp til menn i kriser og voldsförebygging har hatt høyest prioritet, men REFORM har også arbeidet med temaer som angår en bredere gruppe menn i mer normale livssituasjoner
- REFORM har klart å etablere *frivillige aktiviteter* som en integrert del av senterets virksomhet i form av manssgrupper og juridisk rådgivning. Slik sett har senteret bidratt til mobilisering av frivillighet, men erfaringene har vist at det har vært tyngre enn forventet å mobilisere menns ressurser på en bredere basis til et større mangfold av frivillige aktiviteter i ressurscenterets regi
- REFORMs aktiviteter og tilbud kan ha hatt betydning som *förebygging mot menns vold mot kvinner*. Det er vanskelig å uttale seg om effekter, men Statskonsults hovedinntrykk er at senteret har prioritert voldsförebygging og at de ulike tiltakene virker relevante i et förebyggende perspektiv.

I en vurdering av hva senteret faktisk har fått til i løpet av forsøksperioden og *hva som har vært mest vellykket*, fremhever Statskonsult følgende:

- REFORM har lyktes med å bygge opp og drifte et lavterskel rådgivningstilbud til menn, som er etterspurt og som gjennomgående får positiv omtale

- REFORM har lagt stor vekt på samarbeid med andre aktører og har lyktes med å etablere en bred kontaktflate og gode samarbeidsrelasjoner med en rekke ulike aktører, både de statlige aktører på likestillingsfeltet, kommunale instanser, mannsforskere og en rekke private organisasjoner
- REFORMs medarbeidere har hatt et høyt aktivitetsnivå, og gjennomført svært mye med utgangspunkt i en stab bemannet med to personer
- Som forsøksvirksomhet har senteret ikke vært redd for å eksperimentere og prøve ut ulike ideer på en kreativ og utradisjonell måte
- REFORM har lagt vekt på å bygge seg opp som en seriøs og kunnskapsbasert samfunnsaktør og har bevisst holdt en lav profil i sammenhenger hvor de kunne bli oppfattet som rabulistiske eller bli tatt til inntekt for snevre særinteresser eller spesielle politiske oppfatninger
- REFORM har forsøkt å gi mannsperspektivet en stemme ved en rekke ulike tiltak knyttet til deltakelse i media, artikler, deltakelse på konferanser mv
- REFORM har etablert en administrativ enhet som fungerer godt og bygget opp en infrastruktur som fundament for videre drift
- REFORM har klart å mobilisere frivillige til innsats i senterets regi. Det blir også påpekt fra frivillige at eksistensen av REFORM kan ha bidratt til økt interesse for KFM, som nå opplever at det er lettere å rekruttere nye telefonvakter

Det er særlig som hjelpeinstans at REFORMs synes å ha tilført en særlig merverdi så langt. Lavterskeltilbudet synes å fylle et tomrom som verken Krise- og rådgivningstelefonen for menn eller etablerte behandlingsinstanser i offentlig eller privat regi kan tilby - og som tidligere ikke fantes i Norge.

Det ressurscenteret *i mindre grad har fått til* i løpet av de drøye to årene med forsøksdrift, er etter Statskonsults vurdering:

- REFORM har hittil ikke greid å profilere seg som en synlig og høyt profilert likestillingsaktør i det offentlige rom
- REFORM fremstår utad først og fremst som et lokalt senter med nedslagsfelt i hovedstadsregionen, selv om noen tjenester og aktiviteter er landsdekkende
- REFORM har ikke i noen særlig grad klart å fremstå som et nasjonalt kunnskapssenter hvor dokumentasjon og spredning av erfaringer til andre aktører er en viktig funksjon
- REFORM kan stå i fare for å få et krisesenterpreg, og har i mindre grad klart å gjennomføre tiltak med fokus på positive sider ved ulike mannsroller eller flagge temaer med appell til en bredere gruppe av norske menn
- REFORM kan fremstå som utydelige utad og har ikke i tilstrekkelig grad klart å profilere seg med hensyn til hva de står for og hvilken rolle de ønsker å spille. Etter Statskonsults syn har dette særlig sammenheng med at det internt i REFORM er behov for en nærmere avklaring av senterets rolle; særlig av hvilken plass rollen som hjelpeinstans skal ha.

I en samlet vurdering konkluderer Statskonsult med at REFORM har vært en *vellykket* forsøksvirksomhet, som på kort tid har klart å innfri mange av de forventningene som har vært rettet mot ressurscenteret. I løpet av 2 - 2 ½ år med forsøksdrift har REFORM utviklet og driftet et nyskapende rådgivningstilbud til menn i krise, begynt å bygge seg opp som en seriøs samfunnsaktør, hatt et høyt aktivitetsnivå, vært eksperimentelle og fått mye ut av knappe ressurser. I forhold til de langsiktige og overordnede målene for virksomheten er det flere tegn som tyder på at REFORM er på rett vei, men evalueringen peker også på klare behov for å tydeliggjøre retningen for den videre utviklingen av ressurscenteret.

Vurdering av videreføring og utviklingsbehov

REFORM bør fortsatt ha forankring i møter med menn. En grunnleggende forutsetning for overgang til permanent drift er etter Statskonsults syn at det må skje en strategisk avklaring rundt REFORMs rolle. Sentrale utviklingsbehov i den sammenheng er:

- Hjelpeinstansrollen må avklares og i større grad betraktes som et virkemiddel og basis for REFORMs virksomhet. Vekst av hjelpetilbudene i senterets regi bør ikke være et mål. Omfanget bør være stort nok til å gi grunnlag for systematisering av erfaringer, men ellers begrenses
- REFORM bør utvikles i retning av et nasjonalt kunnskapssenter som skal spre erfaringer til andre aktører på en landsdekkende basis. Gode strategier for spredning av erfaringene med lavterskeltilbudet til regionalt og kommunalt nivå blir en utfordring
- REFORMs egen kunnskapsutvikling bør skje i samarbeid med bl a forskere og andre som kan få tilgang til ressurscenterets statistikk og brukere, men ikke legges opp for ambisiøst. Det forventes at de skal systematisere og dokumentere sine erfaringer, men ikke i for stor skala. Den opprinnelige tanken om en nasjonal kunnskapsdatabase om menn bør oppgis
- Det bør etter hvert skje en dreining mot problemstillinger for menn allment. REFORMs image som et krisesenter for menn bør nedtones
- Samfunnsaktørrollen bør være den overordnede rollen og kanskje i større grad defineres som en rolle som "likestillingsaktør", hvor bruk av media bare er ett aspekt. REFORM synes å ha et mye større handlingsrom som samfunnsaktør enn de restriktive interne retningslinjene tilsier. Det er rom for å tørre mer uten å gå på akkord med REFORMs verdigrunnlag.

I tillegg fremhever Statskonsult noen trekk som i større grad bør prege en permanent driftsorganisasjon, enn det som har vært tilfelle i forsøksperioden:

- Det vil bli behov for sterkere prioriteringer og en avgrensning av virksomheten. I en permanent driftsfase bør REFORM først og fremst bruke ressursene i staben til å *konsolidere og spisse virksomheten* på det fundamentet av profesjonelle og frivillige tjenester som hittil er bygd opp
- Det bør være mindre rom for eksperimentering og utprøving av nye ideer i en større skala. Ved overgang til en permanent driftsfase bør det ikke legges så stor vekt på prosjektutvikling og arbeid med å mobilisere et større mangfold av ulike aktiviteter i REFORMs regi, i hvert fall ikke i første omgang. Selv om slike aktiviteter er basert på frivillighet, så genererer de behov for administrativ støtte og kvalitetssikring fra stabens side. Det er en utfordring å overføre ressurser fra administrasjon til fag
- "Vekststrategien" i tilknytning til målet om å mobilisere menn bør tones ned. Det er en viktig utfordring å frigjøre nok ressurser til at faglige utviklingsoppgaver knyttet til kjerneoppgavene får tilstrekkelig prioritet.

Anbefaling om fortsatt statlig tilskudd

Statskonsult mener at det fortsatt er behov for et organ som REFORM, som i dag imøtekommer behov som ikke ivaretas av andre aktører verken i offentlig eller privat regi. I denne sammenheng legges det også vekt på at sentrale aktører på likestillingsfeltet og mannsforskere som er intervjuet, er samstemte om at det fortsatt er behov for et særskilt organ for å fremme mannsperspektivet i likestillingsarbeidet. REFORM kan fylle en rolle som Likestillingssenteret foreløpig verken har kompetanse, legitimitet eller ressurser til å ivareta.

Statskonsult anbefaler at REFORM videreføres etter 2004, og foreslår at ressurscenteret fortsatt organiseres som en privat stiftelse utenfor staten, bl a for å beholde koplingen til

frivillig innsats. Om samorganisering med andre private stiftelser er en ønskelig løsning, bør først vurderes når REFORMs fremtidige rolle er nærmere avklart.

I hele forsøksperioden har søking etter alternative finansieringskilder og prosjektmidler preget senteret, og lagt beslag på tid og ressurser som kunne vært brukt på kjernevirksomheten. Etter Statskonsults syn trenger REFORM et forutsigbart økonomisk fundament for å overleve i sin nåværende form og kunne videreutvikles videre i den retningen departementet og andre sentrale aktører forventer. Statskonsult anbefaler at REFORM får et fast tilskudd over statsbudsjettet fra 2005. Tilskuddet bør som et minimum være av en størrelsesorden tilsvarende dagens bemanning i staben.

Staten har ikke påtatt seg noe formelt ansvar for REFORM utover tilsagn om driftsstøtte i tre år, og departementet har presisert at det er initiativtakerne som har ansvar for stiftelsen. Staten kan likevel ha en fortsatt interesse av REFORMs eksistens, spesielt hvis senteret i større grad spisser virksomheten og utvikles i retning av et nasjonalt organ. Et fortsatt statlig tilskudd kunne i større grad knyttes til et mandat om å ivareta en pådriverrolle på vegne av staten for å styrke mannspektivet i likestillingsarbeidet

Forutsetninger for et fast tilskudd til drift over Barne- og familie-departementets budsjett bør blant annet være:

- Likestillingsaktørrollen på vegne av menn utvikles som den klart overordnede rollen i REFORM
- Klar formålsbeskrivelse for tilskuddet og klarere og mer formaliserte krav til rapportering om bruken av tilskuddet
- REFORMs årsrapport bør videreutvikles, både som rapport til departementet og/eller det nye direktoratet og som informasjon til samarbeidspartnere og allmennheten generelt
- Forholdet mellom REFORMs fagråd og styre avklares og det bør vurderes om departementet eller direktoratet skal ha en rolle ved oppnevning av fagrådet eller eventuelt styret.
- Forholdet til stiftelsen Krisetelefonen for menn må avklares - både når det gjelder sam- eller særorganisering og hvordan tilskuddsbevilgningen til KFM skal kanaliseres

Dersom Barne- og familiedepartementet alene ikke finner å kunne foreslå et fast tilskudd av et slikt omfang som anbefalt, forslår Statskonsult at det vurderes å ta initiativ til et spleiselag med andre departementer som kan ha interesse av REFORMs fortsatte eksistens som et nasjonalt organ, f. eks Helse-, Sosial- og Justisdepartementene, men likestillingsperspektivet som overordnet føring for ressurs-senteret kan da bli noe svekket.

Siden arbeid mot vold i nære relasjoner er et prioritert område for regjeringen, pekes det til slutt på at REFORMs virksomhet antas å spille en forebyggende rolle, men uten at senteret er spesifikt omtalt i den nye handlingsplanen.